

**Міністерство освіти та науки України
Міністерство культури України
Національна хореографічна спілка України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Факультет мистецтв імені Анатолія Авдієвського
Кафедра хореографії**

МАТЕРІАЛИ

I Міжнародної науково-практичної конференції

**ХОРЕОГРАФІЧНА КУЛЬТУРА І ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

30 квітня – 1 травня

Київ 2019

УДК 378.011.3-051:792.8

Хореографічна культура і освіта : проблеми та перспективи : Зб. матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції , Київ 30 квітня – 1 травня 2019 р. – Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова , 2019 – 117 с.

Рекомендовано Вченою радою Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ ім. М. П. Драгоманова (протокол № 3 від 20 листопада 2019 р.).

Збірник містить матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції «Хореографічна культура і освіта: проблеми та перспективи», проведеної кафедрою хореографії Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ ім. М. П. Драгоманова за підтримки Національної хореографічної спілки України у рамках Міжнародного конкурсу «Веселкова Терпсихора» 30 квітня – 1 травня 2019 р. До збірника увійшли тези учасників конференції.

Редакційно колегія:

**Федоришин
Василь Ілліч**

Декан Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ ім. М. П. Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор

**Вантух Мирослав
Михайлович**

Герой України, Народний артист України, академік Національної академії мистецтв України, професор, завідувач кафедри хореографії Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ ім. М. П. Драгоманова, голова Національної хореографічної спілки України

**Козинко
Лілія Леонідівна**

Кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хореографії Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ ім. М. П. Драгоманова

**Білошкурський
Володимир Степанович**

Заслужений працівник культури України, доцент кафедри хореографії Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ ім. М. П. Драгоманова

**Захарчук
Ольга Євгенівна**

Старший лаборант кафедри хореографії Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ ім. М. П. Драгоманова

СЕКЦІЯ 1.

Методологічні засади мистецької та хореографічної освіти

ФОРМУВАННЯ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Бублієнко В. В. - магістрант кафедри хореографії Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ ім. М. П. Драгоманова;

Паньків Л. І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки мистецтва та фортепіанного виконавства Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ ім. М. П. Драгоманова

Розвиток сучасної мистецької освіти зумовлений багатьма чинниками та умовами функціонування суспільства, серед яких одним із найважливіших є її взаємозв'язок із культурою. Саме культура фокусує систему суспільних ціннісних орієнтацій, що становлять основу особистісного розвитку старшокласника, його гуманістичного ставлення до навколишнього світу й самого себе. Навчання учнів мистецтва, зокрема хореографії, сьогодні має спрямовуватись, передусім, на духовний розвиток шкільної молоді через пізнання, опанування і збереження кращих світових та національних культурних надбань людства, прийняття соціокультурних норм, традицій та їх подальший розвиток. Тому навчання танцю старшокласників ми розглядаємо в контексті формування їх хореографічної культури як важливої особистісної якості, що регулює духовно-ціннісні орієнтири життєдіяльності та осмисленість художнього пізнання та опанування мистецтва.

Мета статті – актуалізувати проблему формування хореографічної культури старшокласників та окреслити шляхи її вирішення в освітньому процесі.

Поняття культури (від лат. cultura – оброблення, вирощування, у педагогічному контексті – освіта, навчання, виховання) в сучасній науковій літературі має близько 500 визначень, що свідчить про його глибинність та багатогранність. У загальному розумінні культура охоплює сукупність практичних, матеріальних і духовних надбань суспільства, які відображають його історично досягнутий рівень розвитку і втілюються у результатах продуктивної діяльності людини, зокрема в галузі освіти та мистецької творчості (С. Гончаренко, Л. Левчук, Л. Масол, О. Рудницька та ін.). Водночас термін «культура» розглядається багатьма вченими (А. Козир, Г. Падалка,

Л. Паньків, О. Рудницька, П. Фриз, О. Щолокова та ін.) і в особистісному контексті, як характеристика освіченості окремої людини, її ерудованості, ввічливості, акуратності, витриманості, а також рівня оволодіння видами діяльності. Тож, культура, як явище соціального буття, характеризує найрізноманітніші феномени, центральною проблемою яких є розмаїття зв'язків людини з навколишнім світом. При цьому, культура існує не лише як суспільне явище поза окремою людиною, а й охоплює ті процеси і зміни, які відбуваються в ній самій. Адже, розвиваючи світ людської діяльності, людина створює і розвиває саму себе. Саме через культуру вона відкриває і перетворює світ та своє «Я», реалізує і розвиває власний духовний потенціал.

Стрижнем культури є мистецтво як «сфера художньої творчості» [1, с. 374], «одна з форм суспільної свідомості, вид людської діяльності, що відбиває дійсність у конкретно-чуттєвих образах, відповідно до певних естетичних ідеалів» [2, с. 668], «пізнання та перетворення світу через почуття та переживання» [5, с. 451]. Навчання учнів мистецтва не лише відкриває їм світ безмежної духовної культури людства, а й забезпечує пізнання себе в цьому світі, визначення орієнтирів особистісного саморозвитку та культурного зростання.

Серед мистецьких занять учнівської молоді чи не найбільш поширеним в наш час є навчання хореографії, як виду мистецтва, що в особливий спосіб реалізує відображення і сприйняття дійсності засобами танцю (руху і пластики). Загальновідомо, що танець – це вид мистецтва, в якому гармонійно поєднуються музика і пластика рухів. Мова рухів через свою наповненість загальнолюдським почуттям зрозуміла і доступна учням. Виконання танцю потребує максимальної виразності, краси й довершеності задля естетичного відчуття його впливу, а отже – потребує особливої культури виконавця - *хореографічної*.

Навчання учнів хореографії забезпечує широку мистецьку ерудованість, естетичне ставлення до мистецтва, художню творчість у виконанні танцю, а отже передбачає і культуру рухів, сценічної поведінки, що охоплює, на нашу думку, поняття «хореографічна культура». Хореографічна культура учня – це інтегроване особистісне утворення, що обумовлюється мистецькою ерудованістю, знаннями художніх тенденцій, пов'язаних із мистецтвом хореографії, а також особисті хореографічні вміння та виконавські навички тощо.

Формування хореографічної культури учнів є досить важливим аспектом їх навчання хореографії. Саме хореографічна культура, як складова частина загальної, художньої та особистісної культури учня, може формуватися тільки через процес виховання. Цей процес є досить складним, багатоступеневим, який інтегрує та охоплює становлення особистості учня, його духовності, особистісних якостей, що у невід'ємній єдності існують та впливають на результат його самотворення та самореалізації у сучасному світі.

Видається особливо важливим звернення до проблеми формування хореографічної культури учнів-старшокласників, оскільки в цей період життя (ранній юнацький) найбільш активно формується особистість, її внутрішній світ, ставлення до навколишньої дійсності і до самої себе. Тож, вкрай важливо залучати старшокласників до краси художнього світу мистецтва хореографії, плекати їх естетичні запити, формувати культуру особистості, що включає хореографічну культуру.

Хореографічна культура старшокласника є феноменом прояву його власного «Я» у вивченні та виконанні танцю через єдність цілей, мотивів, мистецьких знань, хореографічних умінь, навичок, здібностей, стосунків, об'єднаних у певну систему хореографічно-мистецьких цінностей. Тож, компонентами цього особистісного утворення вважаємо: *мотиваційний*, що охоплює художні інтереси особистості, прагнення вивчати мистецтво танцю; *інформаційний*, який відображає рівень мистецької ерудиції, знання теорії та історії танцю, національних та регіональних особливостей хореографії тощо; *діяльнісний* – визначається сформованістю хореографічних умінь та навичок, здатністю до створення яскравих хореографічних образів у виконанні танцю.

Тож, формуючи хореографічну культуру старшокласників, педагогу, передусім, необхідно постійно дбати, аби навчання танцю було учням цікавим, пробуджувало їх бажання вивчати історію танцю, характерні особливості його образу, виразність рухів тощо, тобто стимулювати позитивну мотивацію навчання хореографії, що є першочерговим складником хореографічної культури. Звісно, педагог при цьому має враховувати і запити, інтереси старшокласників, адже в цей період життя учневі так важливо, щоб його думка була почутою і сприйнятою.

Формування інформаційного компоненту хореографічної культури старшокласників має супроводжуватися наданням цікавої, емоційно насиченої інформації з мистецтва. Навчання танцю передбачає не лише технічне відпрацювання хореографічних рухів, а, насамперед, вивчення історії хореографії, особливостей національного характеру танців та відтворення їх у художніх образах. Важливим є залучення старшокласників до самостійного вивчення витоків становлення мистецтва танцю, регіональних особливостей хореографії, її різновидів, а також особливостей костюму, музичного акомпанементу та ін. Адже ґрунтовні мистецькі знання є важливою характеристикою інформаційного компоненту хореографічної культури.

Діяльнісний компонент хореографічної культури старшокласників виражається в здатності учнів до яскравого виконання танців, втілення у танцювальних рухах власних відчуттів та виразного відтворення художнього образу. Тому видається вкрай важливим залучати старшокласників на хореографічних заняттях до самостійної творчості, враховувати їх побажання у створенні хореографічного образу тощо.

Отже, формування хореографічної культури старшокласника, як одного з найважливіших складників його особистісної культури, зумовлюється специфікою хореографічної діяльності, спрямованої на формування особистості, здатної в майбутньому відтворювати і збагачувати культуру суспільства.

Висновок. Таким чином, у контексті сучасної культурологічної освітньої парадигми постає важлива проблема – формування хореографічної культури старшокласників. Її розв’язання вбачаємо у розробці методичних засобів спрямування хореографічних занять на формування світоглядних позицій старшокласників, визначення їх ціннісних орієнтацій, враховуючи при цьому як вікові особливості учнів (новоутворення), так і специфіку та структуру досліджуваного феномена.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. О. Єрошенко. – Донецьк : ТОВ «Глорія Трейд», 2012. – С. 374.

2. Малахов В. А. Мистецтво/ В. А. Малахов // Енциклопедія України : у 10 т./ ред. В. А. Смолій. – К. : Наукова думка, 2009. – Т. 6.- С. 668.

3. Рудницька О. П. Педагогіка загальна та мистецька: Навчальний посібник/ О. П. Рудницька. – Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2006. – 360 с.

4. Фриз П. І. Хореографічна культура як чинник творчого розвитку особистості дитини: дис. ... канд. мистецтвознавства / П. І. Фриз. – К. , 2007. – 181 с.

5. Шевнюк О.Л. Історія мистецтв : навч. посіб. / О.Л.Шевнюк. – Київ : Освіта України, 2015. – С. 451.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНИХ НАВИЧОК ШКОЛЯРІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ НА ОСНОВІ ВИВЧЕННЯ ТАНЦІВ НАРОДІВ СВІТУ

Гандзюк Ю. О. - магістрант кафедри хореографії Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ ім. М. П. Драгоманова;

Глазунова І. К. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки мистецтва та фортепіанного виконавства Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ ім. М. П. Драгоманова.

Під час занять з хореографії у школах естетичного виховання підлітки досконало знайомляться з хореографічним мистецтвом, оволодівають виразними засобами танцю, одержують певну танцювальну підготовку, розвивають свої танцювальні, психомоторні здібності, у них формується художній витончений